





Urdangarin, el llast

El 'cas Urdangarin' ha modificat el tractament de la casa reial espanyola als mitjans de comunicació. La inviolabilitat del rei d'Espanya continua protegida per la Constitució, però la seua imatge pública s'esquerda més que en casos precedents.

N'analitzem les causes, repassem els protagonistes del 'cas Nóos' i entrevistem la directora d'El Jueves', Mayte Quílez, i un expert en la història dels Borbó, David Garrido.

La Casa amb teulada de palla



Els monàrquics assenyalen els matrimonis morganàtics com un dels errors de la família reial espanyola. Jaime de Marichalar ja va ser desplaçat.

L'ovació que va rebre el rei Joan Carles I a la constitució del Congrés dels Diputats “sota l'advocacia del cap d'estat en sessió d'obertura solemne” ha de ser interpretada com un acte de suport de la classe política al monarca en un moment difícil de la seua trajectòria per la presumpta implicació del seu gendre, Iñaki Urdangarin, en el *cas Nóos*. L'aplaudiment va ser de dos minuts, molt més llarg d'allò que és habitual en un acte tan protocol·lari com la constitució d'un Congrés, que ja s'havia constituït i fins i tot havia votat el nou president espanyol. L'endemà passat, Urdangarin era encausat en un dels judicis relacionats amb el *cas Palma Arena* (vegeu reportatge a la pàgina 20).

Per als monàrquics, la casa reial espanyola té una actuació incoherent, i per als republicans fa nosa. El ‘cas Urdangarin’ esquerda la imatge de la monarquia –i modifica el tractament que en fan els mitjans. El dinastòleg Armand de Fluvià creu que la Casa del Rei d'Espanya s'ha desvirtuat, perquè ha traït les normes de la pròpia dinastia.

Els mitjans de comunicació no han estat tan benèvols com la classe política i la societat comença a debatre obertament la caducitat d'un sistema de representació que comporta pocs avantatges. El fet és que els monàr-

quics convençuts ja fa temps que han deixat de creure en una casa reial que no és coherent amb les seues pròpies normes internes, que conserva els privilegis però ignora les quatre regles que la distingien.

El cas *Urdangarin* ha estat un nou cop per als monàrquics d'arrel, que han vist com la Casa del Rei d'Espanya ha caigut, des de la seua restauració, en diverses contradiccions que n'acaben aprimant la legitimitat. El dinastòleg i expert en heràldica Armand de Fluvià és un dels que es declara ex-monàrquic per diverses actuacions de la casa reial.

El president de la Institució Catalana de Genealogia i Heràldica entén que “el rei no pot respondre del seu gendre” i creu que ha fet “el que havia de fer: apartar-lo i no donar-li responsabilitats”. Amb tot, Armand de Fluvià opina que el cas “perjudica” la imatge de la casa reial, per bé que no embruta la figura del rei, que només quedaria tacada –segons ell– si es demostrara que n'estava assabentat: “En el decurs del procés s'anirà aclarint.” De tota manera, la seua coneixença dels fets tampoc no demostraria la implicació del monarca en les accions delictives. Però el fet és que molts mitjans de comunicació ja donen per fet que la marxa de la infanta Cristina i Urdangarin a Washington, el 2006, va ser forçada pel rei en un intent d'allunyar-los de les activitats de l'Institut Nóos.

De Fluvià explica que últimament rep molts comentaris de gent que afirma que “si la infanta Cristina s'hagués casat amb un príncep això no hauria passat”. De Fluvià reconeix que tenen part de raó, perquè els membres de les cases reials “s'han format d'una altra manera i ja són rics; no han d'anar a forjar-se una fortuna pròpia”. Per als monàrquics de bé, els matrimonis dels membres de la casa reial amb plebeus són un error i, en certa mesura, una incoherència. En aquest sentit, el cas *Urdangarin* ha confirmat les seues pitjors temences.

Els matrimonis morganàtics.

“Una de les poquíssimes lleis internes de la casa reial –explica Armand de Fluvià– és la pragmàtica dels matrimonis morganàtics, que deixava fora de la línia successòria els que es casaven fora dels cercles de les famílies reials o abans regnants.” Armand de Fluvià creu que la casa reial espanyola ha traït aquesta norma pròpia, perquè no ha deixat fora de la línia successòria ni les infantetes ni les seues filles



–que molts mitjans de comunicació, quan naixen, les situen en un lloc concret de la línia successòria–, i han permès que el príncep Felip es casara amb Leticia Ortiz. “Molta gent, des dels mitjans de comunicació –diu De Fluvià–, fan la gara-gara a la casa reial i opinen públicament que la Constitució ja ha abolit la pragmàtica. Però la Constitució no fa cap referència a una llei que només afecta la dinastia de la casa reial.”

El cas del príncep li sembla simptomàtic: “Volen mantenir els privilegis de la reialesa, però se salten les poques obligacions que tenen: la seva obligació era casar-se amb una princesa, però s'ha casat amb una senyoreta que no

és de cap família reial, gens catòlica i està divorciada. Si ells mateixos no hi creuen –rebla Armand de Fluvià–, per a mi les infantetes no són més que les senyoretetes de Borbó i Ortiz.”

La tendència dels matrimonis morganàtics –els que uneixen un príncep o infanta amb un cònjuge que no és del cercle de les famílies reials– s'ha estès, segons De Fluvià, a més països d'Europa, com ara Noruega o els Països Baixos –on l'hereu de la corona s'ha casat amb la filla d'un general de la dictadura argentina. “Això és suïcidarse”, opina el dinastòleg: “Volen modernitzar-se, popularitzar-se i democratitzar-se casant-se amb la gent del poble, però d'aquesta manera el prestigi i la



Iñaki Urdangarin amb Jaume Matas en una imatge d'arxiu. Urdangarin sembla que va tenir reunions de l'Institut Nóos al Palau de Marivent, a Palma.

força simbòlica que pot tenir un rei o un príncep se'n van en orris.”

Per a De Fluvià, aquestes incoherències de la casa reial són com més va més imperdonables: “La diferència entre la monarquia i la república és que la monarquia l’has d’anar legitimant cada dia; la república, a cada votació.”

La sang de Jaume I. En el fons, Armand de Fluvià encara és admirador de la monarquia: “L’avantatge de la monarquia és que representa la història del nostre país: el rei és descendent dels comtes de Barcelona, dels reis de Navarra i dels reis de Castella i de Lleó; és descendent, ens agradi o no, de Guifré el Pilós i de Jaume I el Conqueridor.”

Però De Fluvià, com “molts altres monàrquics”, ja va tenir les pitjors decepcions quan Joan Carles I va jurar els principis del *Movimiento* i va “traïr” el seu pare, Joan de Borbó. “Tot i que el pare va renunciar als seus drets i li va donar la legitimitat d’origen que no tenia com a simple successor de Franco, ell no li va donar el títol honorífic de rei ni el tractament de Sa Majestat.”

Els monàrquics en deien *rei* i el mateix Joan Carles s’hi referia com “el meu pare, el rei”, però, quan fou coronat, el decret de la casa reial va “rebaixar Joan de Borbó a *sa altesa* i no li va donar el títol de rei”. Per això, diu De Fluvià, “Joan de Borbó va voler mantenir el títol de comte de Barcelona, que és un títol de sobirania, no honorífic: és el títol de tots els reis espanyols”.

Aquestes traïcions a la pròpia idiosincràsia de la monarquia han anat minuant l’admiració dels monàrquics sobre la casa reial. Però una altra cosa són els efectes que això puga tenir en una societat com l’espanyola o la catalana, al segle XXI. Segons les enquestes que

alguns mitjans de comunicació han publicat recentment sobre la imatge de la casa reial espanyola, la ciutadania no s’allunya del monarca ni el culpa de casos de corrupció com el que amenaça Iñaki Urdangarin. Segons una enquesta del diari *El Mundo*, un 76% dels ciutadans tenen una opinió “bona” o “molt bona” sobre el rei Joan Carles I. Les informacions que apareixen pertot arreu, en canvi, constaten la degradació del prestigi de la monarquia espanyola.

A sobre, els republicans ja no són només d’esquerres. A la monarquia se li ha obert un segon front per la dreta, tot i que de moment tímid i escassament actiu –si més no, públicament. Arran de les deficientes relacions entre Joan Carles I i José María Aznar, es va començar a parlar d’un front conservador que preferia una mena de república amb un cap d’estat elegit democràticament de manera periòdica.

L’ovació que va rebre el rei Joan Carles I a la constitució del Congrés pot ser una demostració pública de suport sincer, però de vegades la política un pas enrere de la societat.

Armand de Fluvià:
“Volen mantenir els privilegis de la reialesa, però se salten les poques obligacions que tenen”

Àlex Milian